

Потребують активізації використання місцеві ресурси столових вод; перспективним напрямком лікувальної рекреації є спелеологія. Для розвитку пізнавальної рекреації слід активно використовувати природно-заповідні об'єкти (ПЗО). Доцільно також розвивати водний туризм по річці Дністер та в нижній течії рр. Стрипа, Золота Липа, Серет, Збруч, який може мати не лише оздоровчо-спортивний характер, а й пізнавальний.

Список використаних джерел:

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія.- К.: 2001. 395 с.
2. Географія Тернопільської області: монографія. В 2-ох т. Т. I. Природні умови та ресурси. Тернопіль: Крок, 2017. 504 с.
3. Новицька, С. Водні рекреаційні ресурси: еколого-географічний аналіз і оцінювання. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія. 2007. Вип. 1. С. 158 – 168.
4. Путівник Дністровським каньйоном URL <https://lowcost.ua/dniester-canyon-guide/>.
5. Свинко Й. М. Нарис про природу Тернопільської області: геологічне минуле, сучасний стан. / Й. М. Свинко – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 192 с.

Шмигельська Х.¹, Жайворонко Н.²

¹магістрантка I курсу, ²магістрантка II курсу спеціальності 014 Середня освіта (Географія)

Науковий керівник – викл. Гавришок Б. Б.

ДО СТРУКТУРИ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОВОГО ФОНДУ БЕРЕЖАНСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ліси України є її національним багатством і за своїм призначенням та місце розташуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах.

Відповідно до Земельного кодексу України, землі лісгосподарського призначення є невід'ємною складовою частиною цільового призначення земель. У наказі Державного комітету України із земельних ресурсів «Про затвердження класифікації видів цільового призначення земель» [3]. зазначається, що землі лісгосподарського призначення – це землі, вкриті лісовою рослинністю, а також не вкриті лісовою рослинністю, нелісові землі, які надані та використовуються для потреб лісового господарства, крім земель, зайнятих зеленими насадженнями у межах населених пунктів, які не віднесені до категорії лісів, а також земель, зайнятих окремими деревами і групами дерев, чагарниками на сільськогосподарських угіддях, присадибних, дачних і садових ділянках

Бережанський район Тернопільської області характеризується високим показником лісистості території, що становить 34,2%. Площа лісів – 22586,89 га. Це однозначно є позитивним явищем, оскільки ліс є не тільки джерелом деревної сировини, а й могутнім фактором стабілізації навколишнього природного середовища, регулятором екологічної стабільності ландшафту. Середній показник лісистості по Тернопільській області майже втричі менший і складає 14,2% [1].

Як бачимо із діаграми на рис. 1, у структурі земельного фонду Бережанського району ліси та інші лісовкриті території за площею, яку вони займають, поступаються тільки землям сільськогосподарського призначення, площа яких – 38609,31 га (58,4%). Це вказує на те, що сільськогосподарське землекористування є провідним в районі дослідження, однак лісогосподарське використання земель теж має велике значення для економіки Бережанського району.

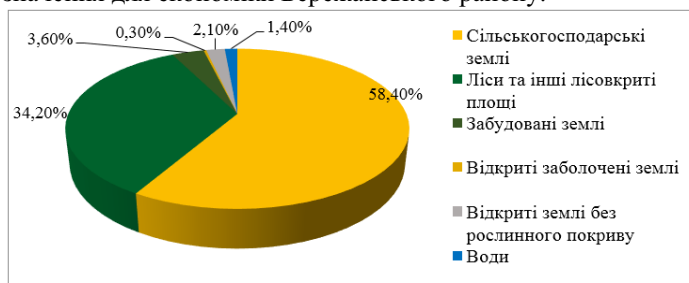

Рис. 1. Структура земельного фонду Бережанського району
(Побудовано авторами за даними [2])

Ліси Бережанського району перебувають у власності державних підприємств «Бережанське лісомисливське господарство» та «Бережанирайагроліс». Зона діяльності останнього охоплює колишні колгоспні ліси загальною площею лісових ділянок 4970 га.

Основним користувачем лісових земель, що здійснює лісогосподарювання на території Бережанського району є державне підприємство «Бережанське лісомисливське господарство» (рис. 2).

Загальна площа лісництв в межах Бережанського району становить 17019 га. Найбільшу площу займає Нарайівське лісництво – 4711 га, а найменшу – Підгаєцьке – 809 га (рис. 3.).

Ліси на території Бережанського району розташовані більш-менш рівномірно окремими великими урочищами. Винятком є насадження Козівського лісництва, яке організоване на базі колишніх колгоспних лісів. Лісові масиви цього лісництва розташовані по території нерівномірно і в більшості мають невеликі площі. Часто це захисні насадження на крутосхилах, вздовж водойм, тощо.

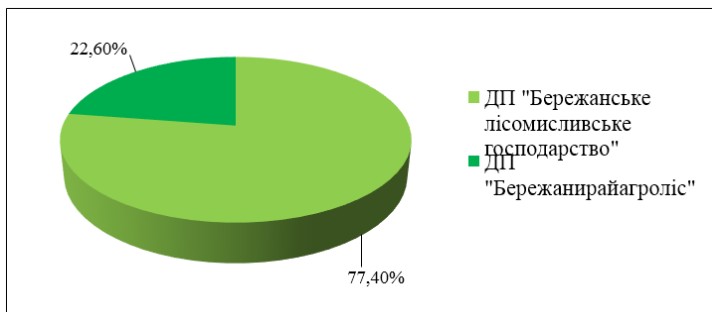

Рис. 2. Розподіл лісових земель Бережанського району між лісокористувачами

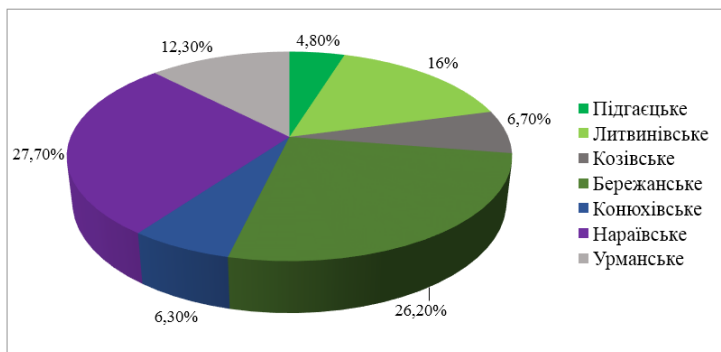

Рис. 3. Розподіл земель ДП «Бережанське лісомисливське господарство» між лісництвами в межах Бережанського району (Побудовано авторами за даними [4])

Можемо виділити такі територіальні особливості: найменш залісненою є східна та південно-східна частина Бережанського району, найвища залісненість простежується у західній та центральній частинах району.

У структурі лісового фонду Бережанського лісомисливського господарства переважають лісові землі – 29128 га (98,6%). Площа нелісових земель становить 426 га (1,4%). У структурі лісових земель домінують вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки, що становлять 92,1% (в тому числі лісові культури 46,5%), частка не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок складає 6,5%.

У структурі не вкритих лісовою рослинністю ділянок виділяють такі категорії: незімкнуті лісові культури (2,8%), лісові розсадники та плантації (0,4%), рідколісся (0,1%), згарища та загиблі насадження (0%), зруби (1%), галявини та пустирі (0,1%), біогалявини та декоративні

галявини (0,6%); лісові шляхи, просіки, протипожежні розриви, лісові осушувальні канали (1,5%).

Найбільшу площу лісових ділянок, вкритих ліською рослинністю має Нараївське лісництво – 4416,2 га, найменшу – Козівське – 1026,9 га. Серед лісових ділянок не вкритих ліською рослинністю найбільші їх площі у Бережанському лісництві – 288,4 га, а найменші у Конохівському лісництві – 35 га.

Нелісові землі займають площу 426 га. У структурі нелісових земель виділяють такі категорії: рілля (1,5%), сіножаті (10,4%), пасовища (27,8%), багаторічні насадження (2,5%), води (4,5%), болота (1,1%), садиби і споруди (5,1%), траси (29,8%), інші нелісові землі становлять 17,3%.

Таким чином, Бережанський район, із його складним, сильнорозчленованим, горбистим рельєфом характеризується лісистістю, що значно перевищує середньообласні показники і становить 34,2%. Основним користувачем лісових земель, що здійснює лісгосподарювання на території Бережанського району є державне підприємство «Бережанське лісомисливське господарство», в структурі якого, на території району, виділено 7 лісництв. Найбільші площі мають Нараївське і Бережанське лісництва. Вони ж є найкомпактнішими у геопросторовому відношенні. У структурі земель підприємства переважають «лісові землі» (98,6%), з яких 6,5% не вкриті ліською рослинністю (зруби, незімкнуті лісокультури, галявини). Загалом, це свідчить про ефективність ведення лісового господарства на підприємстві. На нелісові землі припадає 1,4% площі (дороги, сіножаті, пасовища і т.д.). Площі ДП «Бережанирайагроліс» порівняно невеликі. Лісовпорядкування там не проводилось з радянських часів, тому не маємо співставних даних для аналізу.

Список використаних джерел

1. Гавришок Б.Б., Жайворонко Н. С. Особливості лісгосподарського землекористування на території Опілля в межах Тернопільської області. Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки: матеріали II-ї міжнародної науковопрактичної конференції, 15 жовтня 2020 р. Тернопіль : Вектор, 2020. С. 178–184.
2. Державна статистична звітність про наявність земель та розподіл їх за власниками земель, землекористувачами, угіддями по Бережанському району станом на 01.01.2019 р. / Головне управління Держгеокадастру у Тернопільській області. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/podatyy-zapyt-na-publichnu-informatsiiu> (дата звернення: 15.10.2019).
3. Про затвердження класифікації видів цільового призначення земель : наказ Державного комітету України із земельних ресурсів від 23.05.2017 р. № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1011-10#Text> (дата звернення: 04.10.2019).
4. Фондові матеріали та матеріали первинної статистичної звітності ДП «Бережанське лісомисливське господарство» за 2019 р.